

Mestres que ensenyen a ensenyar: Carme Garsaball

■ Teresa Clota i Pallàs

Era el 9 de març de 1963 quan vaig arribar a Barcelona. El primer que vaig fer va ser anar els vespres a aprendre a escriure el català. Vaig anar a les classes que es feien al CICF, a la Via Augusta, organitzades per Òmnium Cultural. El primer nivell l'impartia el professor Joan Triadú. Quan el curs es va acabar, vaig demanar si a l'estiu també es feien classes, i sí que en feien, però era un curset del nivell superior, amb el professor Eduard Artells. En saltar del primer nivell al superior vaig passar un estiu amb precarietat gramatical, però en començar el curs 1963-1964 vaig demanar de tornar anar a la classe de curs superior d'Artells. Em vaig saltar, doncs, el curs mitjà. En acabat el curs vaig plegar d'anar a classes; per a la feina (treballava amb Ermengol Passola en l'edició de discos en català) em veia amb cor de tirar endavant, emparada consultant gramàtiques i diccionaris.

Un dia, a finals d'estiu de 1973, vaig anar a dur papers de propaganda clandestina a la Carme Garsaball. Érem militants del Front Nacional de Catalunya, que lluitàvem per la independència de Catalunya, i em va dir: «Necessitem mestres de català. T'has de fer mestra de català.» Li vaig dir que no en tenia pas el títol. «Quins cursos has fet?», em va preguntar. Li vaig explicar que el 1962 havia fet un curs per correspondència des del poble, el curs elemental amb en Triadú i el curs superior amb l'Artells. «Doncs, aprovaràs!», em va dir. «Presenta't a la convocatòria d'exàmens que es farà pel febrer. Mentrestant, vine a la DEC (Delegació d'Ensenyament del Català): jo et prepararé unes classes i entres a l'escola a ensenyar el català i pel febrer a la convocatòria d'exàmens t'hi presentes i et treus el títol.» Com que em va veure contenta però atordida, em va dir: «Vine diumenge i et tindrè preparat material per a fer classes.»

Va ser una tarda de diumenge de collita abundant. No es pot pas aprendre més en tan poca estona. «Mira», em deia, «procura't dibuixos», i me'n va donar alguns,

«els que tinguis, i dibuixa tu a la pissarra els objectes, perquè així van directe de la imatge a la paraula sense passar per la traducció» (cal dir que els infants de l'escola per a la qual em preparava eren quasi tots castellanoparlants). I continuava donant-me explicacions entusiasmada; segur que pensava: ja tenim una professora de català més. I continuava: «Una altra manera de fixar la llengua és cantant: amb les cançons podràs treballar-ho tot, el vocabulari, els temps verbals... coses que els serien difícils d'aprendre els queden fixades, treballen sense adonar-se'n i encara queden contents. I a tu sempre t'han de veure

La fe de la Carme en la necessitat que s'ensenyés el català a les escoles infonia coratge

contenta i animada, que això els estimula i se senten apreciats.» Em va ensenyar cançons que no coneixia, i vàrem fer juntes una relació de cançons populars, i jocs, i contes... I em va receptar llibres: «Compra't aquests, que et serviran.» Va ser una sessió de pedagogia intensa i fecunda.

La fe de la Carme en la necessitat que s'ensenyés el català a les escoles infonia coratge.

Vaig començar el curs a l'escola una mica esporuguida de pensar: ai, si et demanen el títol! Em vaig presentar a l'examen del 24 de febrer de 1974, i el resultat va ser que vaig poder obtenir un certificat de la Junta Assessora per als Estudis de Català, en un full de paper de qualitat humil (que la mare es va cuidar amb goig de dur a enquadrar) en què el tribunal examinador fa constar que he «superat les proves efectuades per a aspirants a l'ensenyament de català en el grau elemental». I que la Junta Assessora, per acord del dia 25 de març de 1974, em lliura el present certificat «als efectes de l'exercici docent en el dit grau des d'aquesta data». I el signen: Josep Maria de Casacuberta, president, i Joan Triadú, secretari. Datat a Barcelona el 29 de març de 1974.

Aquest certificat era l'eina que em permetia de poder entrar a l'escola a ensenyar català, lluitar per la llengua

des d'un lloc tan necessari i eficaç, per fer un servei al país, per transmetre als alumnes l'aprenentatge de la llengua i fer-los agafar voluntat per la nostra llengua i cultura. Aquest entranyable certificat va ser a la base de tot el que va venir després de la mort del dictador: poder estudiar Magisteri de nit, trenta anys de dedicació a l'ensenyament del català, per a infants i adults, i al Servei d'Ensenyament del Català del Departament d'Ensenyament de la Generalitat (SEDEC), assessorament didàctic per a mestres, elaboració de material didàctic per a les escoles... I el fet que el cap del Servei fos el pedagog Joaquim Arenas, que ja era a la junta de l'antiga DEC, mostrava que, després d'haver canviat tot tant, es donava una perfecta continuïtat als esforços fets en els anys més difícils.

La meua vocació d'ensenyar el català ha estat consolidada per uns professors que m'han ensenyat a ensenyar: Joan Triadú i Eduard Artells. Cinquanta-quatre anys després, encara recordo regles gramaticals

apreses gràcies a la sàvia ironia de Triadú i a les facècies gramaticals d'Artells. Vàrem aprendre pensant i amb humor i rient.

I recordo, com si fos ara, la secretària de la Delegació d'Ensenyament del Català (DEC), la professora Carme Garsaball, al despatx del passeig de Gràcia. Quan fèiem cua per entrar al seu despatx, vèiem com cada un dels mestres de català en sortia somrient, reconfortat, perquè la Carme sempre cercava solucions als problemes, infonia coratge amb els seus consells i encomanava alegria amb el seu somriure.

Voluntat, tenacitat i fe en el país i la seva gent, i la incitació a participar en la vida cultural del país, són virtuts que professava la Carme Garsaball, de tan grat record.

Honor als mestres que ens varen ensenyar a ensenyar! ■

